

โครงการสำรวจ เหตุผลที่คนไปลงประชามติ รับ/ไม่รับ ร่างรัฐธรรมนูญ

จัดทำโดย

โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw)

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

โครงการสำรวจเหตุผลที่คนไปลงประชามติ รับ/ไม่รับ ร่างรัฐธรรมนูญ

คณะทำงาน

ทศพร คำริห์

บุศรินทร์ แปงณะ

พิมพ์กมล พิจิตรศิริ

ณรงค์ศักดิ์ เนียมสอน

ผู้ช่วยคณะทำงาน

ธีรเมธิศวร์ เหลืองอุบล

วีรวรรณ สมนึก

ณัชปกร นามเมือง

อานนท์ ชวลาวันย์

ที่ปรึกษา

จอห์น อึ้งภากรณ์

เอกพันธ์ ปิณฑวนิช

ยิ่งชีพ อัชฌานนท์

พิสูจน์อักษร

นลินี ฐิตะวรรณ

ออกแบบปกและรูปเล่ม

กัญญาณี หงษ์ปาน

จัดทำโดย

โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw)

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

อนุญาตให้เผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาตแบบครีเอทีฟ คอมมอนส์
แบบแสดงที่มา-ไม่ใช้เพื่อการค้า 3.0 ประเทศไทย (CC BY-NC 3.0)

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/th/>

โครงการสำรวจ เหตุผลที่คนไปลงประชามติ รับ/ไม่รับ ร่างรัฐธรรมนูญ

จัดทำโดย

โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw)

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

การลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 20 ของประเทศไทย เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 ผลออกมาชัดเจนว่าผู้มาลงคะแนนส่วนใหญ่ ร้อยละ 68 เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ในขณะที่บรรยากาศก่อนการลงประชามติเป็นไปอย่างแปลกประหลาด เนื่องจากมีการรณรงค์ของทั้งฝ่ายที่รับร่างและไม่รับร่างน้อยมาก อีกทั้งข้อมูลส่วนใหญ่ล้วนมาจากภาครัฐแทบทั้งสิ้น

หลังทราบผลการลงประชามติ หลายฝ่ายต่างตีความผลการออกเสียงแตกต่างกันออกไป มีทั้งฝ่ายที่เชื่อว่าการทำประชามติครั้งนี้ยืนยันให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่พึงพอใจในร่างรัฐธรรมนูญและทิศทางการเดินหน้าของประเทศ ตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ร่วมกันปูทางเอาไว้ ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งก็เชื่อว่า ผลการลงคะแนนครั้งนี้ไม่ได้มีความหมายเช่นที่กล่าวไปข้างต้น แต่เพราะบรรยากาศที่ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นทำให้ประชาชนไม่มีทางเลือก โดยมีคนจำนวนมากลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งที่ไม่พอใจกับเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ แต่ต้องการให้มีการเลือกตั้งโดยเร็วที่สุด

งานสำรวจชิ้นนี้ ออกแบบและจัดทำขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อจะเป็นส่วนหนึ่งในความพยายามเติมเต็มข้อถกเถียงดังกล่าว และแสวงหาเหตุผลที่เป็นปัจจัยในการตัดสินใจลงประชามติทั้งเห็นชอบและไม่เห็นชอบของประชาชน โดยจัดทำขึ้นภายใต้ข้อจำกัด คือ บรรยากาศทางการเมืองที่ไม่เอื้ออำนวยนัก

คณะผู้จัดทำได้ทำแบบสอบถามและลงพื้นที่พูดคุยกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,672 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงภาคละ 1 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ ขอนแก่น ชลบุรี นครศรีธรรมราช และกรุงเทพมหานคร

ผลการสำรวจพบว่า ประชาชนจำนวนมากไม่ว่าจะลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ไม่ได้ตัดสินใจจากความคิดเห็นต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญเป็นหลัก แต่ตัดสินใจจากบริบททางสังคมและการเมืองอื่น ๆ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ลงประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ร้อยละ 73 ตอบแบบสอบถามว่า ตัดสินใจรับร่างฯ เพราะต้องการให้ประเทศสงบ และมีถึงร้อยละ 39.7 ที่เลือกเหตุผลนี้เป็นเหตุผลที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจ ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ลงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ร้อยละ 73.5 ตอบแบบสอบถามว่า ตัดสินใจเพราะเห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน และมีกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 33.3 ที่เลือกเหตุผลนี้เป็นเหตุผลที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจ

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อายุไม่เกิน 24 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาหรือจบการศึกษา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีอัตราการลงคะแนนไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญมากกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ขณะที่โทรทัศน์ยังเป็นช่องทางหลักในการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชน

สารบัญ

บทนำ	5
โครงการสำรวจเหตุผลที่คนไปลงประชามติ รับ/ไม่รับ ร่างรัฐธรรมนูญ	7
วิธีดำเนินโครงการสำรวจ	9
ผลการสำรวจ	11
ภาคผนวก	27

โครงการสำรวจ เหตุผลที่คนไปลงประชามติรับ/ไม่รับ ร่างรัฐธรรมนูญ

ที่มาและความสำคัญ

การรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ตามมาด้วยการยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 และสถาปนารัฐธรรมนูญ (ชั่วคราว) ฉบับปี 2557 แทนที่ ส่งผลให้ประเทศไทยเข้าสู่กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อีกครั้ง แม้ในรัฐธรรมนูญ (ชั่วคราว) ฉบับปี 2557 จะมีได้บัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อขอความเห็นชอบจากประชาชน แต่ด้วยกระแสกดดันจากทั้งภาคประชาชน นักวิชาการ พรรคการเมือง และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจำนวนหนึ่ง ทำให้รัฐบาล คสช. ตัดสินใจแก้ไขรัฐธรรมนูญ (ชั่วคราว) ฉบับปี 2557 ให้มีการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ รวมทั้งบัญญัติให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สนท.) เสนอคำถามเพิ่มเติมได้ด้วยเช่นกัน

ภายใต้รัฐบาลยุค คสช. มีกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการทั้งสิ้น 2 ครั้ง จนก่อนถึงวันออกเสียงประชามติ ครั้งแรกดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) ที่มีบรรดาศักดิ์ อูรรณโณ เป็นประธาน แต่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ผ่านความเห็นชอบจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) กรธ. ชุดดังกล่าวจึงต้องสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ไป ครั้งที่สอง คสช. แต่งตั้งมีชัย ฤชุพันธ์ เป็นประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ การร่างรัฐธรรมนูญครั้งนี้ เสร็จสิ้นเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2559 และนำไปสู่การออกเสียงประชามติ ซึ่งคณะกรรมการเลือกตั้ง (กกต.) กำหนดให้วันที่ 7 สิงหาคม 2559 เป็นวันออกเสียงประชามติให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ และประเด็นเพิ่มเติมของสนท. หรือคำถามพ่วง ที่ให้วุฒิสภาแต่งตั้งกับสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันเลือกนายกรัฐมนตรีในช่วง 5 ปีแรก

การรณรงค์ออกเสียงประชามติดำเนินอยู่ภายใต้ พ.ร.บ. ว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 รวมทั้งประกาศหรือคำสั่งของ คสช. ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง บรรยากาศก่อนการลงประชามติครั้งนี้จึงเป็นไปอย่างเงียบเหงา ผลสำรวจก่อนหน้าวันออกเสียงประชามติไม่กี่สัปดาห์ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าประชามติครั้งนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร และไม่รู้ว่ามีคำถามพ่วง การรณรงค์เชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติ และเผยแพร่เนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ ถูกจัดการผ่านกลไกต่างๆ ของภาครัฐ ขณะที่การรณรงค์ที่เกิดจากภาคประชาชนมักถูกปิดกั้นแทรกแซง ดังปรากฏมีประชาชนจำนวนมากถูกจับ และดำเนินคดีจากความต้องการมีส่วนร่วมกับการทำประชามติครั้งนี้

ในช่วงสัปดาห์สุดท้ายของวันออกเสียงประชามติ เริ่มมีข่าวสารเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติมากขึ้น หลายฝ่ายออกมาแสดงจุดยืนต่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ฝ่ายที่แสดงจุดยืนไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ เช่น ภาคประชาสังคมหลายกลุ่มหลายองค์กร เครือข่ายนักวิชาการจำนวนหนึ่ง และนักการเมืองจากหลายพรรคการเมือง โดยเฉพาะจากสองพรรคการเมืองใหญ่ ทำให้มีการคาดการณ์ว่าผลการออกเสียงประชามติครั้งนี้มีโอกาสที่เสียงส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบหรือคะแนนอาจจะสูสีกัน ขณะที่ฝ่ายที่แสดงจุดยืนเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งชัดเจนว่าเป็นกลุ่มผู้สนับสนุนรัฐบาล คสช. รวมทั้งบรรดาผู้ที่ถูกแต่งตั้งโดย คสช. นอกจากนี้ แกนนำ กปปส. นำโดย

สุเทพ เทือกสุบรรณ ก็ออกมาประกาศจุดยืนเห็นชอบ โดยเหตุผลหลักของการเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ การปราบโกงนักการเมือง

ผลการออกเสียงประชามติพบว่าของประชาชนที่มาใช้สิทธิเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ ร้อยละ 61.3 จากจำนวนทั้งหมด และเห็นชอบประเด็นเพิ่มเติม ร้อยละ 38.07 แม้ผลการออกเสียงประชามติจะออกมาชัดเจนว่า ประชาชนเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญและประเด็นเพิ่มเติม แต่ภายหลังจากการออกเสียงประชามติก็มีหลายฝ่ายพยายามตีความผลการออกเสียงประชามติไปในทางที่หลากหลาย เช่น เพราะประชาชนอยากให้มีการเลือกตั้งเกิดขึ้น หรือ เพราะประชาชนต้องการออกไปจากการปกครองของ คสช. หรือเพราะประชาชนอยากให้ คสช. อยู่ต่อ ฯลฯ การตีความผลการลงประชามติที่หลากหลายสะท้อนถึงปัญหาของการออกเสียงประชามติครั้งนี้ที่อาจไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของการออกเสียงประชามติ นั่นคือเสียงส่วนใหญ่ของผู้ที่ออกมาใช้สิทธิเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้อาจไม่ใช่เสียงที่มีความหมายว่า เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญและคำถามพ่วงทั้งหมด

คณะผู้จัดทำจึงสนใจสำรวจว่าประชาชนที่ออกมาใช้สิทธิเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญและคำถามพ่วงในครั้งนี มาจากเหตุผลอะไรบ้าง ปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจ เพื่อจะได้ความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้นต่อผลการออกเสียงประชามติ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดกรอบการทำงานขององค์กร รวมทั้งเพื่อแพร่ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจนี้ให้สาธารณะรับทราบ

วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อศึกษาเหตุผลของผู้ที่มาออกเสียงรับ และผู้ที่ไม่ออกเสียงไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ

ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจเหตุผลในการลงประชามติออกเสียงรับและไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ ในกลุ่มประชากรที่มีสิทธิ์ออกเสียงประชามติ และไปลงคะแนนออกเสียงประชามติ ในวันที่ 7 สิงหาคม 2559

ประโยชน์ที่ได้จากการสำรวจ

1. เพื่อทราบถึงเหตุผลของผู้ที่มาออกเสียงรับ และไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ
2. เป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่จะทำความเข้าใจบริบทของสังคมไทย ในช่วงเปลี่ยนผ่านทางการเมือง
3. เป็นฐานความรู้สำหรับต่อยอดการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องในอนาคต
4. เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงานขององค์กรในอนาคต

วิธีดำเนินโครงการสำรวจ

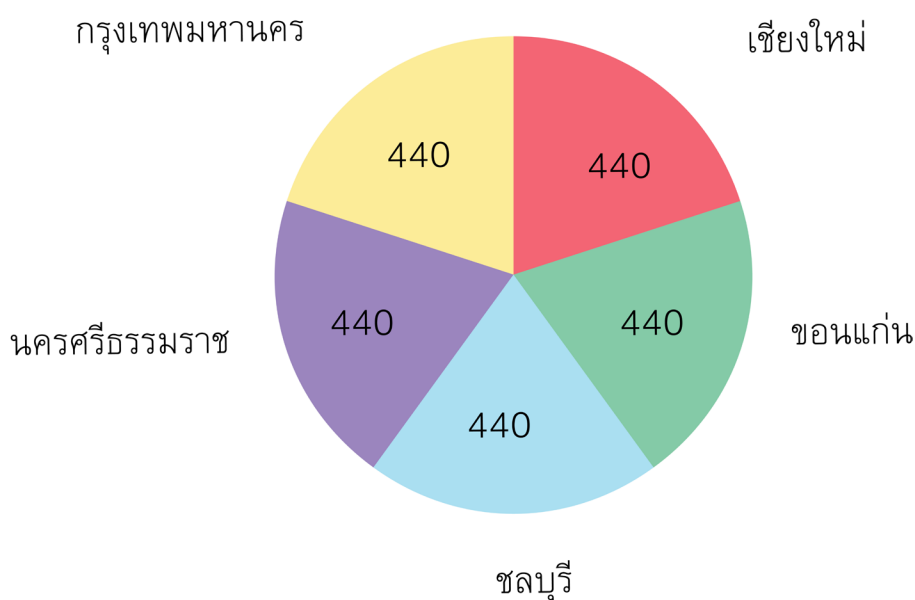
โครงการสำรวจนี้จัดทำขึ้นหลังจากสิ้นสุดการลงประชามติออกเสียงร่างรัฐธรรมนูญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเหตุผลในการตัดสินใจลงประชามติของประชาชนทั้งผู้ที่ออกเสียงรับร่างฯและไม่รับร่างฯ ซึ่งใช้หลักการวิจัยเชิงปริมาณในการดำเนินการเก็บข้อมูล

พื้นที่ในการดำเนินการสำรวจ

พื้นที่ในการสำรวจแบ่งเป็นทั้งหมด 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคละ 1 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร โดยเป็นการคัดเลือกแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ตัวแทนของแต่ละภาค คือ จังหวัดเชียงใหม่ ขอนแก่น ชลบุรี นครศรีธรรมราช และกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจ

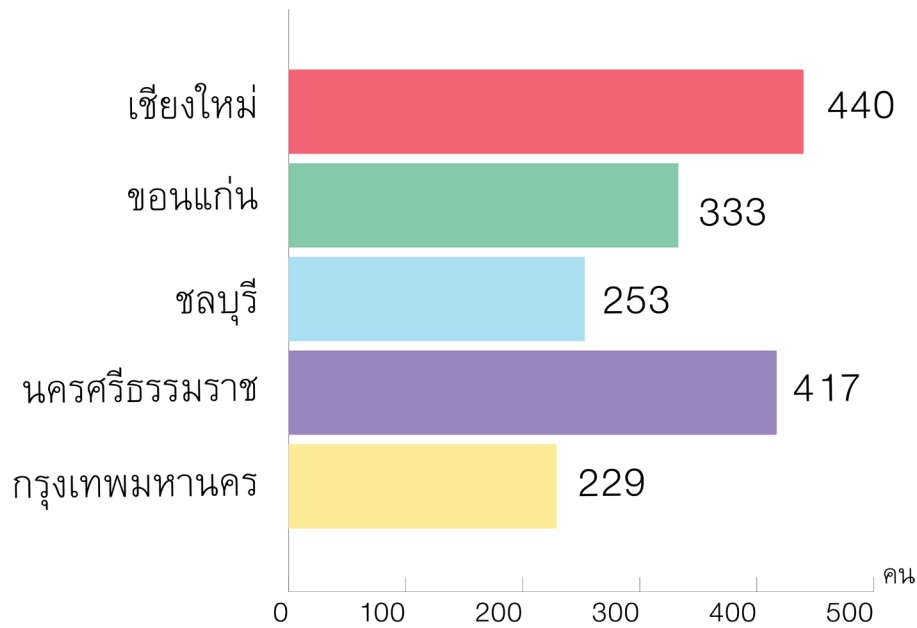
กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจคือผู้มีสิทธิที่ไปออกเสียงประชามติเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 โดยการสุ่มสุ่มนั้นทางคณะผู้สำรวจกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 2000 กลุ่มตัวอย่าง และเพื่อป้องกันการตอบแบบสอบถามไม่ครบ และปัญหาความผิดพลาดอื่นๆ จากการตอบแบบสอบถาม ทางคณะผู้สำรวจจึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 10 เป็น 2,200 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นจังหวัดละ 440 กลุ่มตัวอย่าง และมีการแบ่งสัดส่วนการเก็บแบบสอบถามดังแผนภาพ

แผนภาพ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งสัดส่วนไว้เบื้องต้น

แต่เนื่องจากเหตุการณ์ภายในประเทศเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559 ทำให้ประเทศเข้าสู่บรรยากาศความเศร้าโศก คณะผู้จัดทำจึงตัดสินใจยุติการเก็บแบบสอบถามก่อนกำหนด ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างบางพื้นที่ที่มีจำนวนไม่ครบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจครั้งนี้มีจำนวน 1672 กลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 83.6 ดังนี้

1. เชียงใหม่	จำนวน 440 คน
2. ขอนแก่น	จำนวน 333 คน
3. ชลบุรี	จำนวน 253 คน
4. นครศรีธรรมราช	จำนวน 417 คน
5. กรุงเทพมหานคร	จำนวน 229 คน

แผนภูมิ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้หลังการสำรวจ

ระยะเวลาในการสำรวจ

สำรวจระหว่างเดือนกันยายน – ตุลาคม 2559

เครื่องมือในการสำรวจ

แบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นการออกเสียงประชามติ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

1. ข้อมูลทั่วไป คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ
2. ช่องทางในการรับข้อมูลการออกเสียงประชามติ
3. การออกเสียงประชามติ และเหตุผลในการออกเสียงประชามติเห็นชอบและไม่เห็นชอบ

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการใช้สถิติเชิงพรรณนา จำนวน และร้อยละ โดยใช้โปรแกรม Statistical package for the social sciences (SPSS) ในการประมวลผล

ผลการสำรวจ

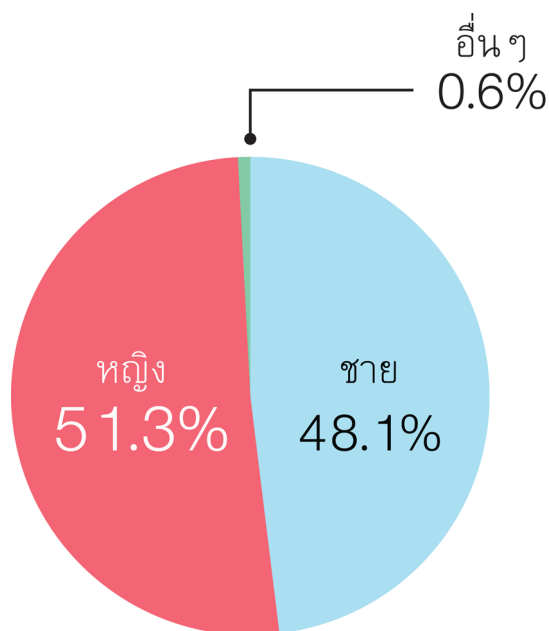
โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw) ร่วมกับสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ดำเนินการสำรวจเหตุผลในการไปลงประชามติของประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม 2559 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1,672 คน คิดเป็นร้อยละ 76 ของกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งผลการสำรวจมีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 เพศ มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 1,670 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 48.1 เพศหญิง ร้อยละ 51.3 (1,031 คน) และเพศอื่นๆ ร้อยละ 0.6

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	803	48.1
หญิง	857	51.3
อื่นๆ	10	0.6

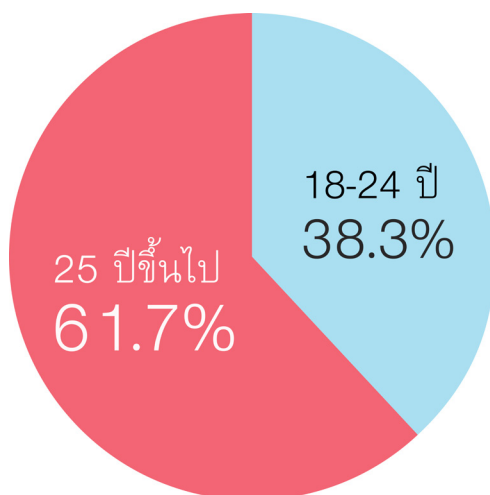
อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุ 18-24 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชน ร้อยละ 38.3 (640 คน) และกลุ่มอายุ 25 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นกลุ่มวัยทำงาน ร้อยละ 61.7 (1,031 คน)

แผนภูมิ 3 เพศ

ตาราง 2 อายุ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
18 - 24 ปี	640	38.3
25 ปีขึ้นไป	1,031	61.7

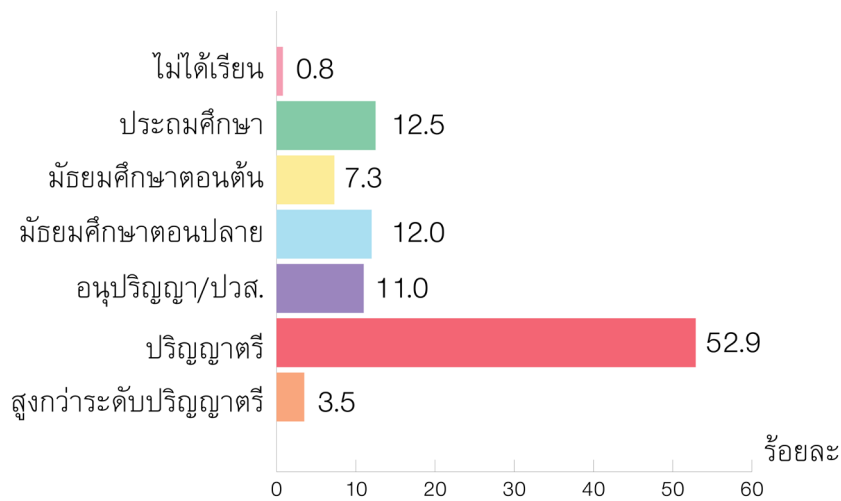

แผนภูมิ 4 อายุ

ตาราง 3 ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.9 รองลงมาคือระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.5 ถัดมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.คิดเป็นร้อยละ 12 ระดับอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 11.0 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 7.3 สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.5 และไม่ได้เรียน คิดเป็นร้อยละ 0.8

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	14	0.8
ประถมศึกษา	209	12.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	121	7.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	200	12.0
อนุปริญญา/ปวส.	183	11.0
ปริญญาตรี	882	52.9
สูงกว่าปริญญาตรี	58	3.5

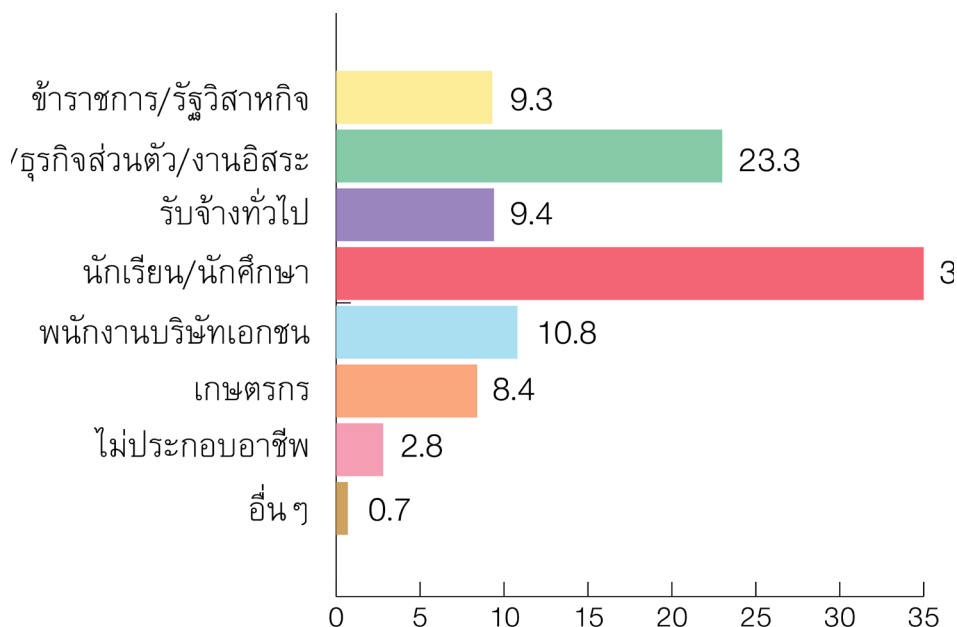

แผนภูมิ 5 ระดับการศึกษา

ตาราง 4 อาชีพ

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.0 รองลงมาประกอบอาชีพ ค้าขาย หรือทำธุรกิจส่วนตัวหรืองานอิสระ คิดเป็นร้อยละ 23.0 ลำดับถัดมาคือ พนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 10.8 คน รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 9.4 ข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 9.3 เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 8.4 ไม่ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 2.8 และ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0.7

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	155	9.3
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/งานอิสระ	383	23.0
รับจ้างทั่วไป	157	9.4
นักเรียน/นักศึกษา	583	35.0
พนักงานบริษัทเอกชน	180	10.8
เกษตรกร	140	8.4
ไม่ประกอบอาชีพ	47	2.8
อื่นๆ	21	0.7

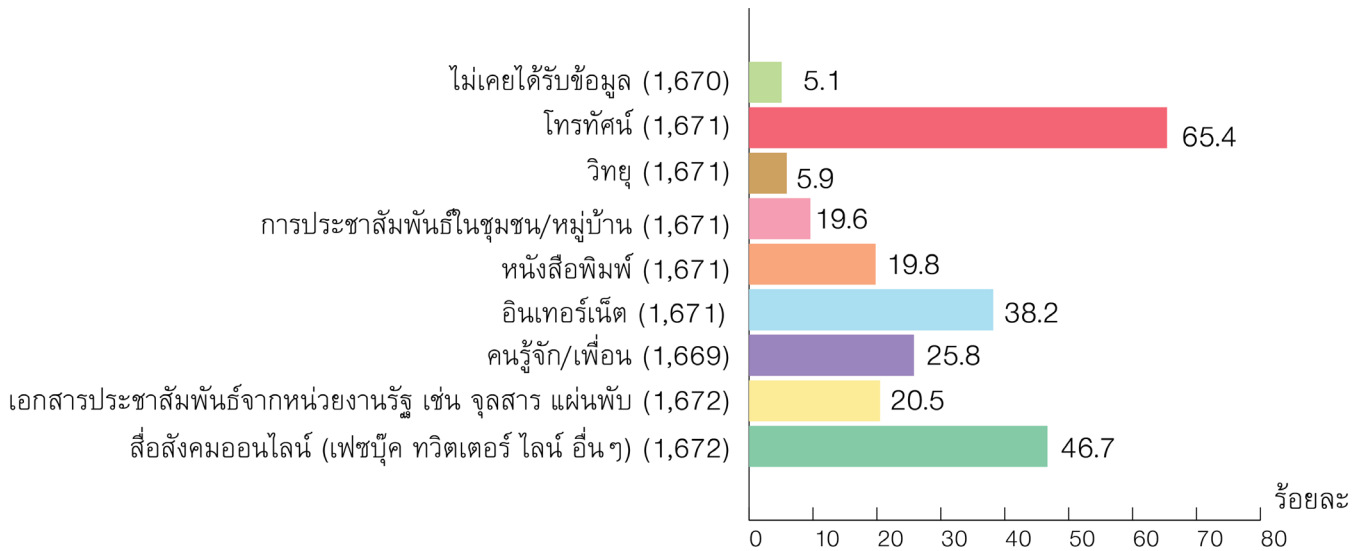
แผนภูมิ 6 อาชีพ

2. ช่องทางในการรับรู้ข่าวสาร และความเพียงพอของข้อมูลก่อนการไปลงประชามติ

ตาราง 5 ช่องทางในการรับรู้ข่าวสารก่อนไปลงประชามติ

สำหรับช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้หลายคำตอบ โดยผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการลงประชามติผ่านสื่อโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 65.4 รองลงมาคือ ได้รับข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ร้อยละ 46.7 ได้รับข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 38.2 ได้รับข้อมูลจากเพื่อนหรือคนรู้จัก ร้อยละ 25.8 ถัดมา ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเอกสารประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานรัฐ เช่น จุลสาร หรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) ร้อยละ 20.5 ได้รับข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 19.8 การประชาสัมพันธ์ในชุมชน หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 19.6 ได้รับข้อมูลจากวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 5.9 และไม่เคยได้รับข้อมูลเลย คิดเป็นร้อยละ 5.1

ช่องทาง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยได้รับข้อมูล (1,670)	86	5.1
โทรทัศน์ (1,671)	1,092	65.4
วิทยุ (1,671)	99	5.9
การประชาสัมพันธ์ในชุมชน/หมู่บ้าน (1,671)	327	19.6
หนังสือพิมพ์ (1,671)	331	19.8
อินเทอร์เน็ต (1,671)	638	38.2
คนรู้จัก/เพื่อน (1,669)	431	25.8
เอกสารประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานรัฐ (1,672)	342	20.5
สื่อสังคมออนไลน์ (1,672) (เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ อื่นๆ)	781	46.7

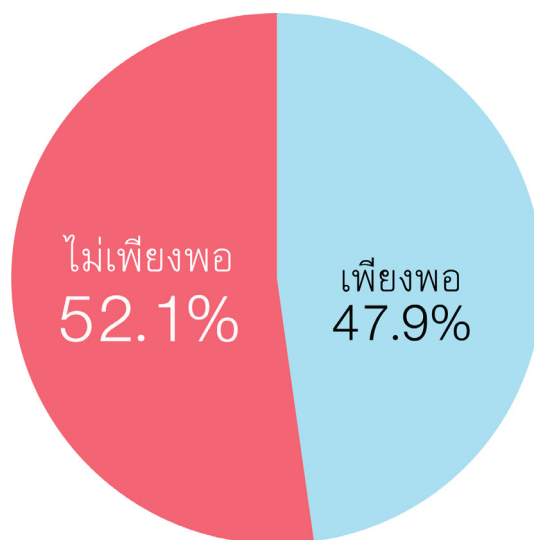

แผนภูมิ 7 ช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารก่อนไปลงประชามติ

ตาราง 6 ได้รับข้อมูลเพียงพอสำหรับการลงประชามติ

กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก ได้รับข้อมูลไม่เพียงพอสำหรับการลงประชามติ คิดเป็นร้อยละ 52.1 และผู้ให้ข้อมูลส่วนที่เหลือนับว่าได้รับข้อมูลเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 47.9 และโดยผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนตัดสินใจจากความเข้าใจความรู้สึกของตนเอง จึงไม่มีตัวชี้วัดความ “เพียงพอ” ของข้อมูลที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์เดียวกันสำหรับทุกคน

ข้อมูลสำหรับการลงประชามติ	จำนวน	ร้อยละ
เพียงพอ	799	47.9
ไม่เพียงพอ	870	52.1

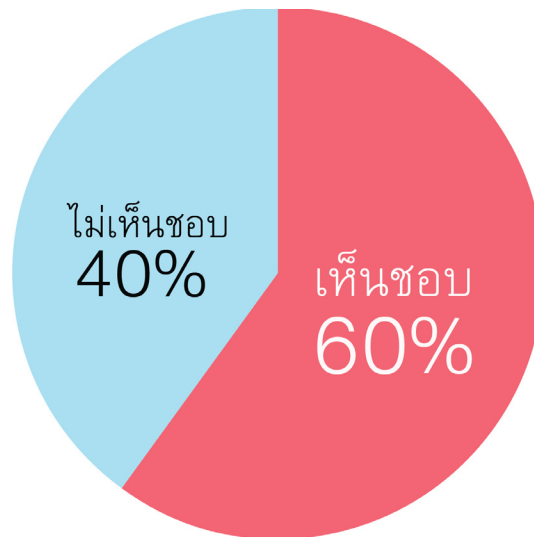
แผนภูมิ 8 ข้อมูลเพียงพอกับการลงประชามติ

3. การออกเสียงประชามติ และเหตุผลในการตัดสินใจออกเสียงประชามติ

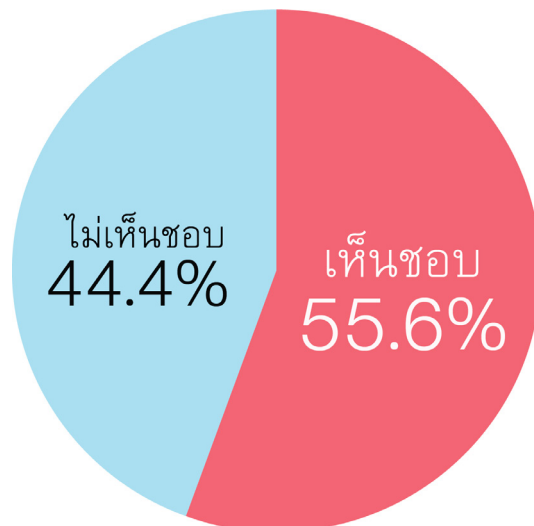
ตารางที่ 7 การออกเสียงลงประชามติ

การออกเสียงประชามติ ประเด็นร่างรัฐธรรมนูญ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ลงมติเห็นชอบ ร้อยละ 60.0 ไม่เห็นชอบ ร้อยละ 40.0 ประเด็นคำถามพ่วง กลุ่มตัวอย่างส่วนมากลงมติเห็นชอบ ร้อยละ 55.6 และลงมติไม่เห็นชอบ ร้อยละ 44.4

การออกเสียงประชามติ	จำนวน	ร้อยละ
ร่างรัฐธรรมนูญ		
เห็นชอบ	1,002	60.0
ไม่เห็นชอบ	667	40.0
คำถามพ่วง		
เห็นชอบ	926	55.6
ไม่เห็นชอบ	739	44.4

แผนภูมิ 9 การออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

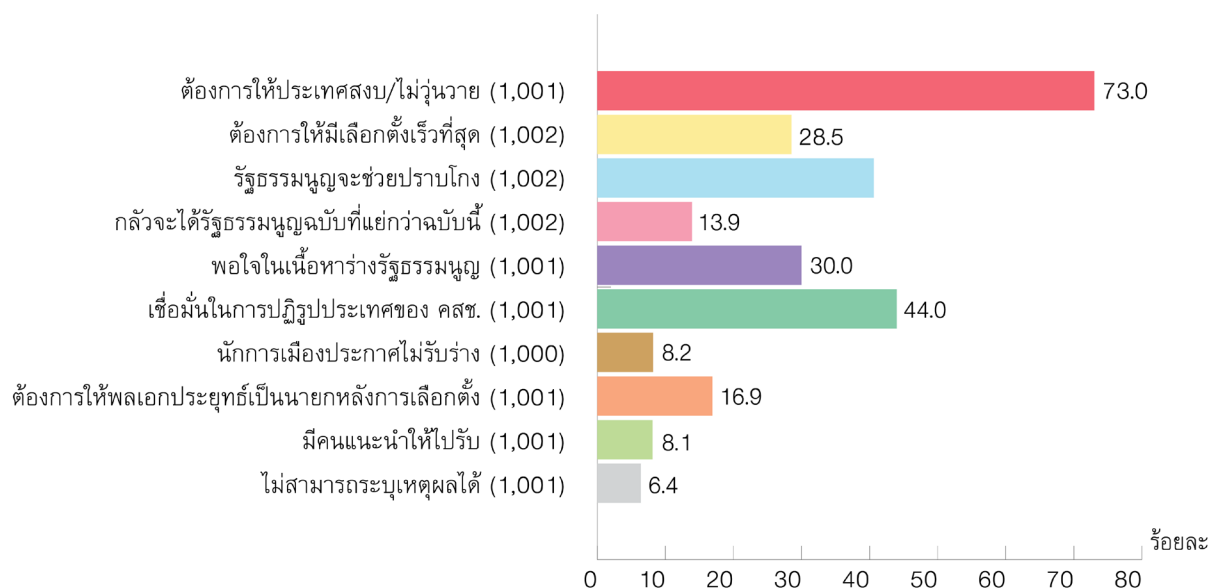
แผนภูมิ 10 การออกเสียงประชามติคำถามพ่วง

เหตุผลในการตัดสินใจลงคะแนนประชามติ

ตารางที่ 8 เหตุผลในการลงประชามติเห็นชอบ

กลุ่มตัวอย่างที่ไปลงประชามติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญจำนวน 1,002 คนให้เหตุผลในการตัดสินใจออกเสียงเห็นชอบที่หลากหลาย โดยในข้อคำถามนี้ กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้หลายเหตุผล ได้ผลสรุปคือ กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 73.0 ให้เหตุผลว่าต้องการให้ประเทศสงบ ไม่วุ่นวาย เชื่อมั่นในการทำงานของ คสช. ร้อยละ 44 รัฐธรรมนูญจะช่วยปราบโกง ร้อยละ 40.6 พอใจในเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญ ร้อยละ 30.0 ต้องการให้มีการเลือกตั้งเร็วที่สุด ร้อยละ 28.5 ต้องการให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีหลังการเลือกตั้ง ร้อยละ 16.9 กลัวจะได้รัฐธรรมนูญฉบับที่แย่กว่าฉบับนี้ ร้อยละ 13.9 ออกเสียงเห็นชอบเพราะนักการเมืองประกาศไม่รับร่าง ร้อยละ 8.2 มีคนแนะนำให้ไปรับ ร้อยละ 8.1 และไม่สามารถระบุเหตุผลที่ออกเสียงเห็นชอบต่อร่างรัฐธรรมนูญได้ ร้อยละ 6.4

เห็นชอบ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการให้ประเทศสงบ/ไม่วุ่นวาย (1,001)	731	73.0
ต้องการให้มีเลือกตั้งเร็วที่สุด (1,002)	286	28.5
รัฐธรรมนูญจะช่วยปราบโกง (1,002)	407	40.6
กลัวจะได้รัฐธรรมนูญฉบับที่แย่กว่าฉบับนี้ (1,002)	139	13.9
พอใจในเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญ (1,001)	300	30.0
เชื่อมั่นในการปฏิรูปประเทศของ คสช. (1,001)	440	44.0
นักการเมืองประกาศไม่รับร่าง (1,000)	82	8.2
ต้องการให้พลเอกประยุทธ์เป็นนายกรัฐมนตรีหลังการเลือกตั้ง (1,001)	169	16.9
มีคนแนะนำให้ไปรับ (1,001)	81	8.1
ไม่สามารถระบุเหตุผลได้ (1,001)	64	6.4

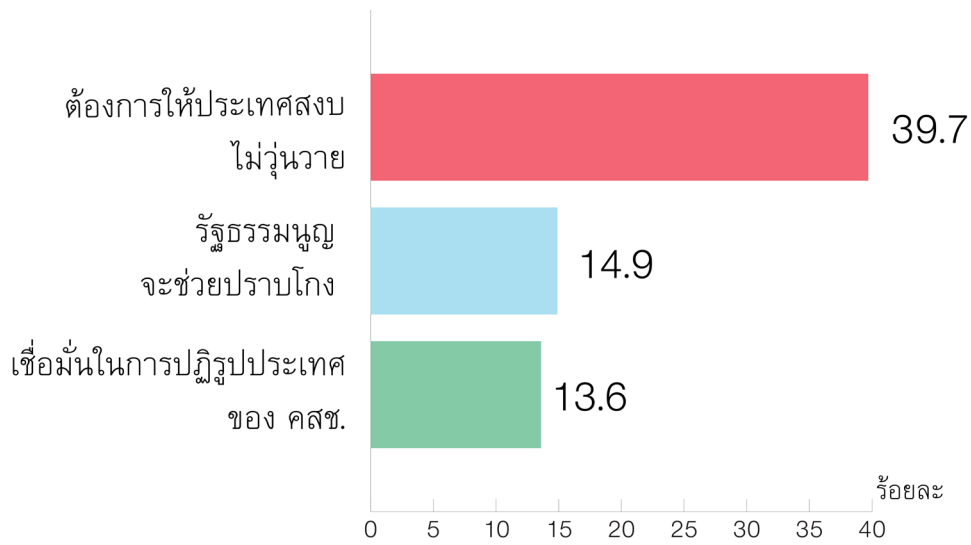

แผนภูมิ 11 เหตุผลในการลงประชามติเห็นชอบ

ตาราง 9 เหตุผลที่สำคัญที่สุด 3 อันดับในการลงประชามติเห็นชอบ

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามว่าออกเสียงประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ทุกคนจะต้องเลือกเหตุผลที่สำคัญที่สุดของการตัดสินใจลงคะแนนเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ โดยคณะผู้จัดทำพบว่าเหตุผลสำคัญที่สุดที่กลุ่มออกเสียงเห็นชอบเลือกมาเป็น 3 ลำดับแรก คือ ต้องการให้ประเทศสงบไม่วุ่นวาย ร้อยละ 39.7 รองลงมา คือ รัฐธรรมนูญจะช่วยปราบโกง ร้อยละ 14.9 และเชื่อมั่นในการปฏิรูปประเทศของ คสช. ร้อยละ 13.6

เห็นชอบ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการให้ประเทศสงบ/ไม่วุ่นวาย	377	39.7
รัฐธรรมนูญจะช่วยปราบโกง (1,002)	141	14.9
เชื่อมั่นในการปฏิรูปประเทศของ คสช.	129	13.6

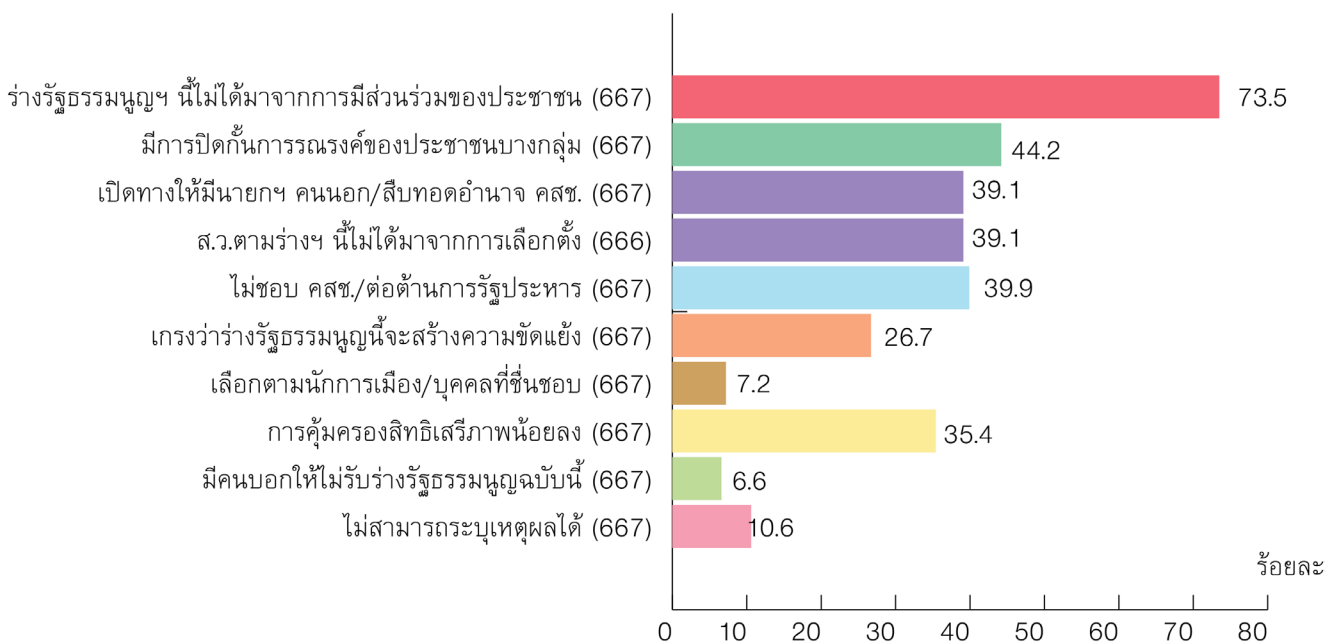

แผนภูมิ 12 เหตุผลที่สำคัญที่สุด 3 อันดับในการลงประชามติเห็นชอบ

ตาราง 10 เหตุผลในการลงประชามติไม่เห็นชอบ

กลุ่มตัวอย่างที่ไปออกเสียงไม่เห็นชอบต่อร่างรัฐธรรมนูญ ให้เหตุผลในการไปลงประชามติไม่เห็นชอบ ซึ่งสามารถเลือกตอบได้หลายเหตุผล ร่างรัฐธรรมนูญฯ ไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ร้อยละ 73.5 ให้เหตุผลว่ามีการปิดกั้นการรณรงค์ของประชาชนบางกลุ่ม ร้อยละ 44.2 ลำดับถัดมาคือ ไม่ชอบ คสช. หรือต่อต้านการรัฐประหาร ร้อยละ 39.1 และสมาชิกวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ร้อยละ 39.9 คิดว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้จะเปิดทางให้มีนายกฯ คนนอกหรือสืบทอดอำนาจ คสช. ร้อยละ 39.1 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพน้อยลง ร้อยละ 35.4 เกรงว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะสร้างความขัดแย้ง ร้อยละ 26.7 ไม่สามารถระบุเหตุผลได้ ร้อยละ 10.6 เลือกตามนักการเมืองหรือบุคคลที่ชื่นชอบ ร้อยละ 7.2 และออกเสียงไม่เห็นชอบมีคนบอกให้ไม่รับร่าง ร้อยละ 6.6

ไม่เห็นชอบ	จำนวน	ร้อยละ
ร่างรัฐธรรมนูญฯ นี้ ไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน (667)	490	73.5
มีการปิดกั้นการรณรงค์ของประชาชนบางกลุ่ม (667)	295	44.2
เปิดทางให้มีนายกฯ คนนอก/สืบทอดอำนาจ คสช. (667)	261	39.1
ส.ว.ตามร่างฯ นี้ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง (666)	261	39.1
ไม่ชอบ คสช./ต่อต้านการรัฐประหาร (667)	266	39.9
เกรงว่าร่างรัฐธรรมนูญนี้จะสร้างความขัดแย้ง (667)	178	26.7
เลือกตามนักการเมือง/บุคคลที่ชื่นชอบ (667)	48	7.2
การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพน้อยลง (667)	236	35.4
มีคนบอกให้ไม่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ (667)	44	6.6
ไม่สามารถระบุเหตุผลได้ (667)	71	10.6

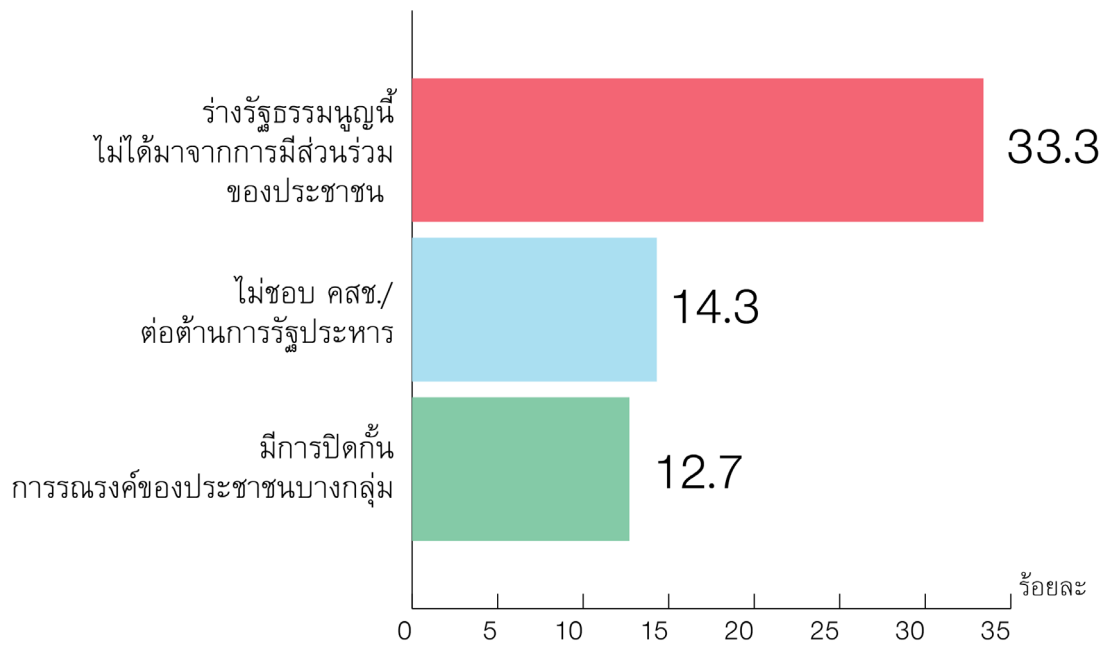

แผนภูมิ 13 เหตุผลในการลงประชามติไม่เห็นชอบ

ตาราง 11 เหตุผลที่สำคัญที่สุด 3 อันดับ ในการลงประชามติไม่เห็นชอบ

กลุ่มตัวอย่างที่ออกเสียงไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ทุกคนจะต้องเลือกเหตุผลที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจลงคะแนนไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ โดยคณะผู้จัดทำพบว่า เหตุผลสำคัญที่สุด 3 ลำดับแรกของกลุ่มตัวอย่างที่ออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบ คือ ร่างรัฐธรรมนูญฯ นี้ไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ ไม่ชอบ คสช./ต่อต้านการรัฐประหาร ร้อยละ 14.3 และมีการปิดกั้นการรณรงค์ของประชาชนบางกลุ่ม ร้อยละ 12.7

ไม่เห็นชอบ	จำนวน	ร้อยละ
ร่างรัฐธรรมนูญนี้ไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน (667)	214	33.3
ไม่ชอบ คสช./ต่อต้านการรัฐประหาร	92	14.3
มีการปิดกั้นการรณรงค์ของประชาชนบางกลุ่ม	85	12.7

แผนภูมิ 14 เหตุผลที่สำคัญที่สุด 3 อันดับ ในการลงประชามติไม่เห็นชอบ

อภิปรายเพิ่มเติมจากผลแบบสำรวจ

1. ช่องทางหลักในการรับข้อมูล คือ โทรศัพท์ ซึ่งเผยแพร่ข้อมูลจากภาครัฐเป็นหลัก

จากการสำรวจเรื่องช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการลงประชามติจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.4 จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่ารับข้อมูลจากสื่อทางโทรทัศน์ ร้อยละ 64.8 ตัดสินใจไปลงประชามติเห็นชอบต่อร่างรัฐธรรมนูญ และร้อยละ 68.1 คิดว่าได้รับข้อมูลเพียงพอก่อนการลงประชามติ

ข้อเท็จจริงก่อนการลงประชามติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ผลิตรายการ “7 สิงหาคม ประชามติ ร่วมใจ” เพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ คำอธิบายร่างรัฐธรรมนูญ ประเด็นคำถามเพิ่มเติม และเหตุผลของประเด็นเพิ่มเติม รวมทั้งวิธีการและขั้นตอนที่ประชาชนจะไปออกเสียงประชามติ โดยถ่ายทอดสดออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องหลัก และฉายซ้ำอีกตามสถานีโทรทัศน์ช่องดิจิทัลอีกหลายช่อง รายการดังกล่าวนี้จัดทำทั้งหมด 13 ตอน ระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 6 สิงหาคม 2559 แบ่งเป็นหัวข้อย่อยรายการแต่ละตอน คือ 1) ประชาชนได้อะไรจากรัฐธรรมนูญใหม่ 2) ทำไม? ต้องคำถามพ่วง 3) สิทธิและหน้าที่พลเมือง 4) รัฐธรรมนูญว่าด้วยรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี 5) ศาลและศาลรัฐธรรมนูญ 6) ร่างรัฐธรรมนูญกับอนาคตใหม่ประเทศไทย 7) ประชาชนได้อะไรจากองค์กรอิสระ-องค์กรอัยการ 8) ท้องถิ่นเป็นของประชาชน 9) ผลประโยชน์ทับซ้อนกับการปฏิรูปประเทศ 10) ข้อสงสัย! คำถามพ่วง 11) จากใจ กรธ.ถึงประชาชน 12) 7 สิงหาคม ประชามติ ร่วมใจ รวมกับตอนแรก คือประเด็น 7 สิงหาคมประชามติ ร่วมใจ ประชาธิปไตยมั่นคง ซึ่งรูปแบบรายการจัดเป็นการเสวนาในแต่ละประเด็น

ภาคประชาสังคม โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw) และสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส) พร้อมกับประชาชน 11 คน เคยยื่นฟ้องต่อศาลปกครองขอให้ยุติการออกอากาศ รายการดังกล่าว เนื่องจากพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นและสัดส่วนของผู้ร่วมรายการมาจากกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้แทนจากส่วนราชการ มากกว่าภาควิชาการและภาคประชาสังคม รวมทั้งไม่ได้เปิดพื้นที่ให้ฝ่ายรณรงค์คัดค้านร่างรัฐธรรมนูญได้แสดงความคิดเห็นโต้แย้งอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งศาลปกครองสั่งไม่รับฟ้อง ด้วยเหตุผลว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับความเสียหาย แต่ระบุว่า ฟังรายการดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไปจัดให้เหมาะสมขึ้นได้อีก ซึ่งหลังศาลปกครองมีคำสั่งแล้วก็ไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ปรับปรุงรายการหรือผู้เข้าร่วมรายการแต่อย่างใด

การรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการลงประชามติผ่านทางโทรทัศน์ ส่วนใหญ่จะเป็นรายการที่ผลิตโดยภาครัฐ เช่น รายการ “7 สิงหาคมประชามติ ร่วมใจ” และรายการ “แกะกล่องรัฐธรรมนูญ” ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ขณะที่การดำเนินการของสถานีโทรทัศน์ทุกแห่งอยู่ภายใต้ประกาศ คสช. ฉบับที่ 97/2557 และ 103/2557 ซึ่งห้ามสัมภาษณ์บุคคลในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือบิดเบือน กลุ่มรณรงค์ไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญจึงมีพื้นที่ในการประชาสัมพันธ์ทางสื่อโทรทัศน์น้อยมาก จะมีเพียงช่วงสัปดาห์สุดท้ายเท่านั้นที่มีรายการสาระประชามติของช่องไทยพีบีเอส เปิดให้มีการถกเถียงกันระหว่างฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ ในบางประเด็นที่ทางสถานีตั้งไว้

จากผลการสำรวจอาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า สื่อโทรทัศน์ยังเป็นช่องทางที่มีผู้รับสารมากที่สุดในสังคมไทย และย่อมมีผลต่อการได้รับข้อมูลข่าวสารและการตัดสินใจของประชาชนได้มากที่สุด ข้อมูลจากสื่อโทรทัศน์ที่ส่งผลต่อการลงประชามติก็เป็นข้อมูลที่ภาครัฐต้องการนำเสนอให้ประชาชนทราบเป็นส่วนใหญ่ การเผยแพร่ข้อมูลที่จะมีต่อการตัดสินใจในครั้งนี้จึงอยู่ในมือของภาครัฐเป็นสำคัญ

2. สื่ออินเทอร์เน็ตมีผลต่อการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำประชามติน้อย

จากผลการสำรวจเรื่องช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการลงประชามติจากสื่ออินเทอร์เน็ต ร้อยละ 38.2 และจากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ และอื่นๆ ร้อยละ 46.7 น้อยกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ก็อาจให้คำนิยามของ “สื่อสังคมออนไลน์” ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสื่ออินเทอร์เน็ต แต่กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากอาจพิจารณาแยกสื่อสังคมออนไลน์ ออกจากอินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะเป็นเว็บไซต์ ทำให้ผลการตอบแบบสอบถามปรากฏว่ามีผู้รับข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่าสื่ออินเทอร์เน็ต

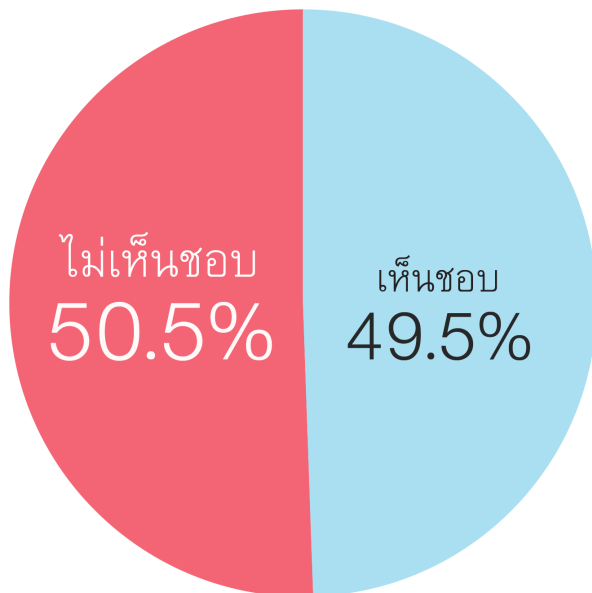
เนื่องจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล ตามประกาศ คสช. ฉบับที่ 97/2557 และ 103/2557 การแสดงความคิดเห็นของกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ และประเด็นเพิ่มเติมจึงมีช่องทางอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือหลักในการเผยแพร่ข้อมูล เช่น เฟซบุ๊กของขบวนการประชาธิปไตยใหม่, เฟซบุ๊กของนักการเมืองพรรคเพื่อไทย, เฟซบุ๊กเพจหยุดตัดจรีตประเทศไทย ฯลฯ ขณะที่ฝั่งภาครัฐและฝั่งที่สนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญ ล้วนใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือเผยแพร่ข้อมูลด้วยเช่นกัน

3. เยาวชนลงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญมากกว่าผู้ใหญ่

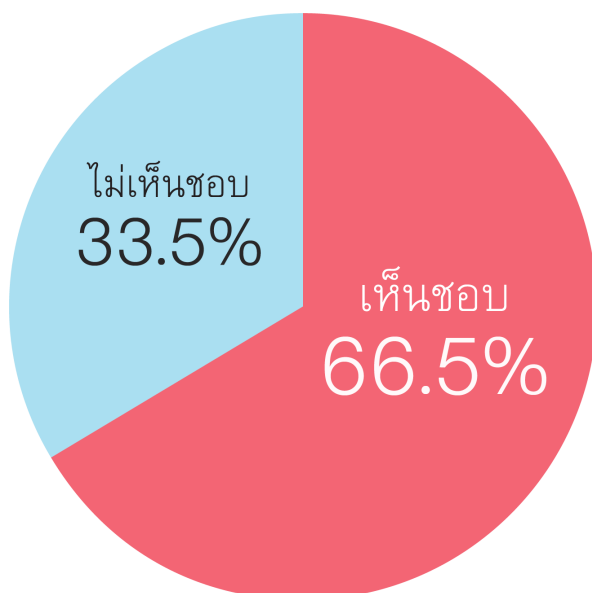
จากการสำรวจโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์อายุ เป็นสองกลุ่ม คือ อายุตั้งแต่ 18-24 ปี และอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อายุตั้งแต่ 18-24 ปี หรือกลุ่มที่ยังเป็นเยาวชน ที่ร่วมตอบแบบสอบถามจำนวน 640 คน ไปออกเสียงลงประชามติเห็นชอบและไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ ลงประชามติเห็นชอบ ร้อยละ 49.5 และลงประชามติไม่เห็นชอบ ร้อยละ 50.5 ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่อายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไปที่ร่วมตอบแบบสอบถามจำนวน 1028 คน ลงประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญเป็นส่วนใหญ่ คือ ลงประชามติเห็นชอบ ร้อยละ 66.5 และลงประชามติไม่เห็นชอบ ร้อยละ 33.5

ตาราง 12 จำนวนผู้ออกเสียงลงประชามติโดยแบ่งเป็นช่วงอายุ

อายุ	เห็นชอบ (ร้อยละ)	ไม่เห็นชอบ (ร้อยละ)	จำนวนทั้งหมด (คน)
18-24 ปี	49.5	50.5	640
25 ปีขึ้นไป	66.5	33.5	1,028

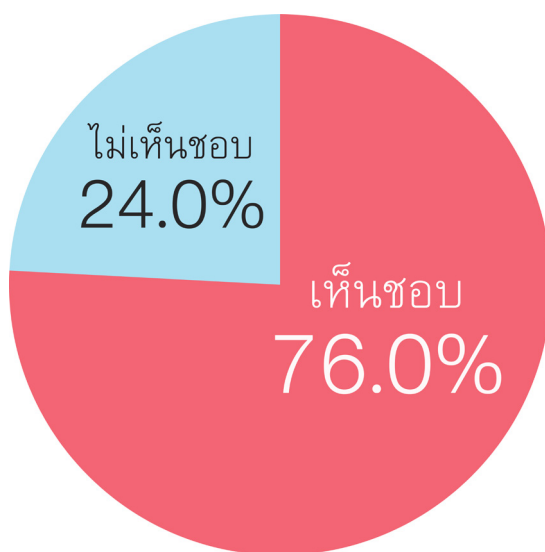
แผนภูมิ 15 จำนวนผู้ออกเสียงลงประชามติ
ช่วงอายุ 18-24 ปี

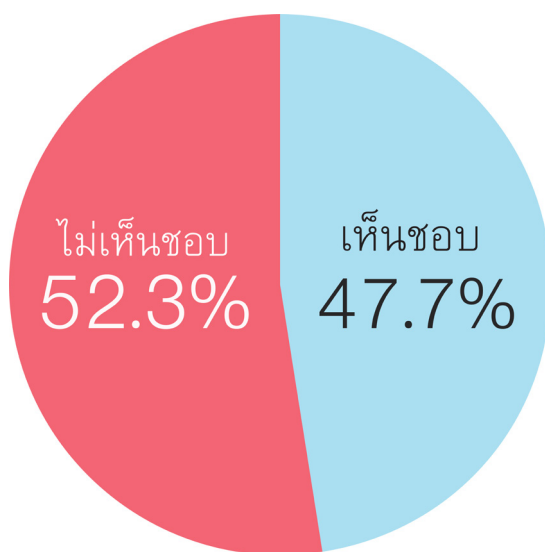
แผนภูมิ 16 จำนวนผู้ออกเสียงลงประชามติ
อายุ 25 ปี ขึ้นไป

หากดูผลสำรวจโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามเพศ เป็นสามกลุ่ม คือ เพศชาย เพศหญิง และอื่นๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายที่ร่วมตอบแบบสอบถามจำนวน 803 คน ลงประชามติเห็นชอบ ร้อยละ 59.1 (475 คน) และลงประชามติไม่เห็นชอบ ร้อยละ 41.9 (328 คน) กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงที่ร่วมตอบแบบสอบถามจำนวน 854 คน ลงประชามติเห็นชอบ ร้อยละ 61.4 (524 คน) และลงประชามติไม่เห็นชอบ ร้อยละ 38.6 (330 คน) ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพศอื่นๆ มีเพียง 10 คน ลงประชามติเห็นชอบ 1 คน และไม่เห็นชอบ 9 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเพศอื่นๆ อาจจะมีจำนวนน้อยเกินไปที่จะสรุปผลได้ แต่หากพิจารณาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงเปรียบเทียบกัน เห็นความแตกต่างในการตัดสินใจลงคะแนนรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญไม่มากนัก

หากดูผลสำรวจโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามระดับการศึกษา โดยแบ่งแบบคร่าว ๆ เป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาหรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี กับกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษา หรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป จะพบว่า ในกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาหรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ที่มีจำนวน 726 คน ลงประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญร้อยละ 76.0 และลงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ร้อยละ 24.0 ในกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาหรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ที่มีจำนวน 941 คน ลงประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญร้อยละ 47.7 และลงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ร้อยละ 52.3 จากผลสำรวจนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาหรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ลงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญมากกว่า ขณะที่อัตราส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาหรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีอัตราส่วนที่ตัดสินใจลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญค่อนข้างมาก คือ ร้อยละ 76

แผนภูมิ 17 การตัดสินใจออกเสียงประชามติ
ของกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาหรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

แผนภูมิ 18 การตัดสินใจออกเสียงประชามติ
ของกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาหรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป

4. เนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญมีผลน้อยต่อการตัดสินใจลงประชามติ

จากผลการสำรวจ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 73 ที่ลงประชามติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ ตอบแบบสอบถามว่าตัดสินใจลงประชามติเห็นชอบเพราะ ต้องการให้ประเทศสงบ ซึ่งจากกลุ่มตัวอย่างที่ลงประชามติเห็นชอบกับรัฐธรรมนูญทั้งหมด มีถึงร้อยละ 39.7 ที่เลือกเหตุผลนี้เป็นเหตุผลสำคัญที่สุดในการตัดสินใจ ขณะที่เหตุผลรองลงมาคือ เชื่อว่ารัฐธรรมนูญจะช่วยปราบโกง ร้อยละ 14.9 ถัดมาคือเชื่อมั่นในการปฏิรูปประเทศของ คสช. ร้อยละ 13.6

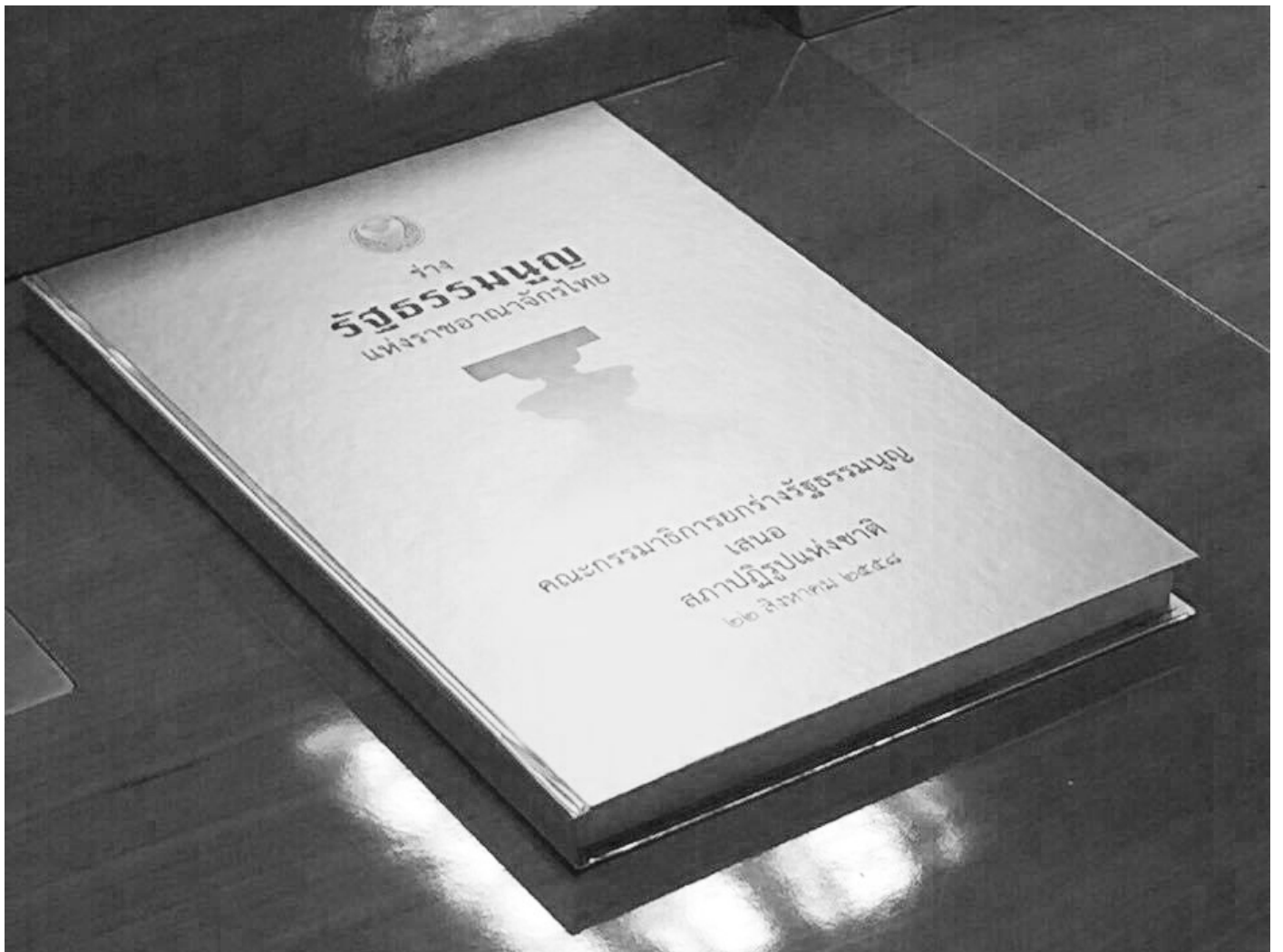
โดยกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 30 เท่านั้น ที่ลงประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ และตอบแบบสอบถามโดยเลือกเหตุผลว่า พอใจในเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งหมายความว่า ประชาชนจำนวนมากที่ลงประชามติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ อาจจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญก็ได้ ดังนั้นการลงประชามติเห็นชอบต่อร่างรัฐธรรมนูญนั้นจึงยังไม่อาจสะท้อนความหมายโดยตรงว่า ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยอมรับเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้

ขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างที่ลงประชามติไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ ร้อยละ 73.5 ตอบแบบสอบถามว่าไม่เห็นชอบเพราะ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 33.3 ที่เลือกเหตุผลนี้เป็นเหตุผลสำคัญที่สุดในการตัดสินใจ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นก็เป็นเรื่องของกระบวนการที่มาของร่างรัฐธรรมนูญมากกว่าเนื้อหา เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเลือกเป็นลำดับรองลงมาคือ มีการปิดกั้นการรณรงค์ของประชาชนบางกลุ่ม ซึ่งไม่ใช่เหตุผลเกี่ยวกับเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญโดยตรง อีกเช่นกัน ขณะที่ตัวเลือกที่เป็นเหตุผลเกี่ยวกับเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญโดยตรง เช่น เปิดทางให้มีนายกฯ คนนอก หรือการสืบทอดอำนาจ คสช. และส.ว.ตามร่างฯ นี้ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง รวมถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพน้อยลง เหตุผลเหล่านี้มีกลุ่มตัวอย่างที่เลือกอยู่เพียงร้อยละ 35-39 เท่านั้น และข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ มีกลุ่มตัวอย่างที่ลงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญโดยไม่สามารถระบุเหตุผลได้ ถึงร้อยละ 10.6

4. บทสรุป

ประชาชนส่วนใหญ่ที่ลงประชามติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญนั้น ต้องการให้ประเทศสงบ ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ที่ลงประชามติไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญนั้น เพราะเห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น ผลการลงประชามติต่อร่างรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 จึงไม่ได้สะท้อนความคิดเห็นที่แท้จริงของประชาชนต่อเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ แต่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในครั้งนี้นักกลับมีเหตุผลเบื้องหลังด้านมิติทางสังคมและการเมืองมากกว่าเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญ

สิ่งที่สะท้อนออกมาจากผลการสำรวจในครั้งนี้ จึงพอจะเห็นได้ว่า ผลการลงประชามติที่ประชาชนทั่วประเทศเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญ ร้อยละ 60 และไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ร้อยละ 40 แทบสะท้อนความชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรมต่อตัวร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้เลย อย่างไรก็ตาม การสำรวจในครั้งนี้ยังไม่อาจตอบคำถามได้ชัดเจนในทุกรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชน และการชั่งน้ำหนักเหตุผลต่างๆ ของประชาชน แต่ละกลุ่ม รวมทั้งยังไม่อาจตอบคำถามทั้งหมดได้ว่า แท้ที่จริงแล้ว ผลการลงประชามติเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 สะท้อนเจตนาารมณ์ทางการเมืองของประชาชนทั่วประเทศอย่างไรบ้าง ด้วยเหตุผลข้อจำกัดจากบรรยากาศทางสังคม การเมือง และข้อจำกัดทางเทคนิค จึงจำเป็นต้องอาศัยงานศึกษาในระยะต่อไป เพื่อทำความเข้าใจผลการลงประชามติครั้งนี้อย่างหลากหลายมิติให้มากขึ้น

ที่ ๑
รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
เสนอ
สภานิติบัญญัติ
๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๘

ທາດພູນ

แบบสำรวจโครงการ: ความรู้ความเข้าใจต่อร่างรัฐธรรมนูญ 2559 กับการออกเสียงประชามติ

คำถามทั่วไป

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง 3) อื่น ๆ
2. อายุ.....ปี
3. จบการศึกษาสูงสุดหรือกำลังศึกษาอยู่ในช่วงระดับใด
 1) ไม่ได้เรียน 2) ประถมศึกษา 3) มัธยมศึกษาตอนต้น
 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 5) อนุปริญญา/ปวส. 6) ปริญญาตรี 7) สูงกว่าปริญญาตรี
4. ท่านประกอบอาชีพอะไร
 1) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ 2) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/งานอิสระ 3) รับจ้างทั่วไป
 4) นักเรียน/นักศึกษา 5) พนักงานบริษัทเอกชน 6) เกษตรกรรม 7) ไม่ประกอบอาชีพ
 8) อื่น ๆ ระบุ.....

คำถามเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ

5. ก่อนไปลงประชามติท่านรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญจากช่องทางใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1) ไม่เคยรับรู้/ไม่ได้ข้อมูลเลย 2) โทรทัศน์ 3) วิทยุ
 4) การประชาสัมพันธ์ในชุมชน/หมู่บ้าน 5) หนังสือพิมพ์ 6) อินเทอร์เน็ต
 7) คนรู้จัก/เพื่อน 8) เอกสารประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานรัฐ เช่น จุลสาร แผ่นพับ
 9) สื่อสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ อื่นๆ) 10) อื่น ๆ ระบุ.....
6. ท่านคิดว่าท่านได้รับข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจออกเสียงประชามติหรือไม่
 เพียงพอ ไม่เพียงพอ
7. เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 ที่ผ่านมามีท่านได้ไปลงประชามติหรือไม่
 ไป (ตอบข้อต่อไป) ไม่ไป (ข้ามไปตอบคำถามข้อ 11)
8. ท่านลงประชามติในประเด็นต่อไปนี้อย่างไร
8.1 ร่างรัฐธรรมนูญ เห็นชอบ (ตอบเหตุผลข้อ 9 และ 9.1) ไม่เห็นชอบ (ตอบเหตุผลข้อ 10 และ 10.1)
8.2 คำถามพ่วง เห็นชอบ ไม่เห็นชอบ
9. เหตุผลใดต่อไปนี้ที่ท่านไปลงประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ (เลือกได้หลายคำตอบ)
 1) ต้องการให้ประเทศสงบ/ไม่วุ่นวาย 2) ต้องการให้มีเลือกตั้งเร็วที่สุด
 3) รัฐธรรมนูญจะช่วยปราบโกง 4) กลัวจะได้รัฐธรรมนูญฉบับที่แย่กว่าฉบับนี้
 5) พอใจในเนื้อหาร่างรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่ 6) เชื่อมั่นใน คสช. ในการปฏิรูปประเทศในช่วงเปลี่ยนผ่าน
 7) นักการเมืองประกาศไม่รับร่าง 8) ต้องการให้ประยุทธ์เป็นนายกหลังการเลือกตั้ง
 9) มีคนแนะนำให้ไปรับ 10) ไม่สามารถระบุเหตุผลได้
 11) อื่น ๆ ระบุ.....
- 9.1 จากคำถามข้างต้น เหตุผลในข้อใดเป็นเหตุผลสำคัญที่สุดในการตัดสินใจไปลงประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ
เหตุผลข้อ.....

10. เหตุผลใดต่อไปนี่ที่ทำให้ท่านไปลงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ

- 1) ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2) มีการปิดกั้นการรณรงค์ของประชาชนบางกลุ่ม
- 3) เปิดทางให้มีนายกฯ คนนอก/สืบทอดอำนาจ คสช.
- 4) ส.ว.ตามร่างฯ นี้ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง
- 5) ไม่ชอบ คสช. /ต่อต้านการรัฐประหาร
- 6) เกรงว่าร่างรัฐธรรมนูญนี้จะสร้างความขัดแย้ง
- 7) เลือกตามนักการเมือง/บุคคลที่ชื่นชอบ
- 8) การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพน้อยลง
- 9) มีคนบอกให้ไปไม่รับ
- 10) ไม่สามารถระบุเหตุผลได้
- 11) อื่น ๆ ระบุ.....

10.1 จากคำถามข้างต้น เหตุผลในข้อใดเป็นเหตุผลสำคัญที่สุดในการตัดสินใจไปลงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ เหตุผลข้อ.....

11. ท่านเคยเห็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญจากแหล่งข้อมูลใดต่อไปนี้บ้าง

- 1) เว็บไซต์หรือเฟซบุ๊กของไอลอร์วี่ (iLaw)
- 2) สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
- 3) เว็บไซต์หรือเฟซบุ๊กเพจประชามติ (Prachamati)